

TANÍTÓK LAPJA

TANÜGYI ÉS GAZDASÁGI UJSÁG

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 180 L. Félévre 80 L.

Pegyedévre 40 L.

Egyes szám ára 7 Leu.

Felelős szerkesztő és kiadó:

BYERKES MIHÁLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Str. Mihalu Ulteaz (Király-u.) 3.

Megjelenik két hetenként.

Hirdetések díja soronként 6 Leu.

Téli estéken.

Minden időszak napjait, a napoknak óráit, a rendeltetésre fordítandó célra ki kell használni. Az idő ugyanis eljár és a hasznosítatlanul maradt naprészeket visszahozni többé, meggondolás után sem lehet.

A fegyelmezett, jól rendezett élet, már kezdettől az idővel célszerűen élni tudással indul és halad útjain s minden egyes korát a céltudatosság, az ebből származó eredmények hatják át, amelyeknek köteleességszerű sajátosságai az egyéniség életszükségleteivé válnak; ezek pedig az illető boldogságát alapozzák és építik továbbmenőleg szakadatlanul, az elmulás utolsó percéig.

A nép vezérlő tanítóinak ezen problema úgy kell éljen lelkében, mint a természet rendjében a felkelő és lemenő nap kétségbevonhatatlan törvényszerűsége, amelynek minden mozzanatára teljes bizonyossággal számíthatunk.

Az a népi világ, melynek körében élünk és amelynek javára tanítókká rendeltettünk, az idő célszerű és okos kihasználásra áhítozik. Vágyai fel-felcsillanó fényességképen megjelennek, azonban az előképzettség, a reánevelés fogyatékosága, vagy éppen hiányossága miatt, a legtöbbször nyomtalanul el is tűnnek s a konzervatív álláspont nyer lelkében térfoglalást, mely a haladásnak feltétlen bénítója.

Nekünk ezen lelkivágyakozások csillámlásait rögzíteni, azokból az önképzéshez jó kedvvel és szeretettel felkarolt általános művelődési indítást teremteni: örök gyönyörűség és sokak hálájától kísért társadalmi kötelesség. S ha vezérlő elvül állandóan előttünk lebeg az idő rendszeres felhasználása: oktatásunk-rénevelésünk minden órája, minden szava, az életbe

vágyó serdülő ifjuság sorsdöntő vezérfonala; az életet az idővel állandóan most együtt élő felnőtt közönség utmutató távjelzője lesz, melyre mindenki vár, amelyet helyes formában és módszeres kivitelben örömmel hallgat mindig a teljes együttesség.

Aki megnyerte szavai, tanításai iránt a bizalmat, az már a haladás útjára vezette közönségét. Ezen kitartani, a biztosság lépéseivel nap-nap után továbbmenni: a vágyakozásnak kézben tartását jelenti.

Időt és alkalmat kell kijelölni, a lelki világban így kialakuló népművelődési tervezetünk életrehívására. Az ezen ügyben segítségül előkészített és hívott emberek a kifejezésteljes és biztos valósítás jelenségeit, mint életrevaló tervezetet, készséggel pártolják, azért áldozatokat mindig szívesen előlegeznek. Következetesség, lankadatlan szorgalom, ideális felfogás: a téli esték népművelési actióját minden irányban és feltétlenül biztosítani fogják. Csakis ezen acélfonalakkal átszőtt tervezet lehet e tág mezőkön és könnyen széteső eszmevilágban összefűző erősség, a lassu haladás mellett is állandóan áhított megteremtés, a tanulni vágyók önkéntes sorakozására.

Ami pillanatnyi gyönyört; avagy bármily jelentéktelen hasznot most nyujthat: azért még áldozat árán is rohannak az emberek. Ám a kincseket érő, de lassan kamatozó szellemi tőkegyűjtéshez, csak alapos körültekintéssel, jól elkészített tervezettel nyulhatunk. Ezt tudni, az összes nehézségeket ismerni annyi, mint az orvosnak a diagnozist biztos következetességgel megállapítani, hogy ennek alapján a további célravezető elhatározásokat megtehesse. Mert egy eszme életrehívásánál nemcsak a legjobb tervezés a fontos, de egyenlő tervezeti érték: a tornyosuló nehézségeknek, akadályok-

nak leküzdése, az utból való eltakarítása is. Ha a szervezési nehézségekkel már nem kell küzdeni, tempós léptekkel megyünk, a sikertől is nyert biztatások hatása alatt előbbre.

A származó öröm a munkában, a céltudatosságban, összegezetten az idő okszerű kihasználásában, mindenkinek gyönyörűséget hoz, melynek egymásután előteremtődő eredményei, az emberi megelégedettség biztos pillérei. A téli estéken, mikor a legtöbb embernek a fizikuma, lelkivilága nincsen a napi munkától túlterhelve és kifáradva: rakosgassuk ezen pillérek homokszemeit egymásra, hogy idővel százak és ezerek boldogulásának hidja épüljön ki azokon.

Gyekes Mihály.

Az erkölcsi élet gyászvitézei.

Az emberek zugolódnak, ha elszaporódnak az őszi legyek és csipésikkel állandóan alkalmatlankodnak. Továbbmenőleg bosszankodnak és mérgelődnek, ha észrevétlenül olyan férgek lepik el a testet, amelyek nyugtot nem hagynak, de még szégyenérzettel is keserítik, s mindent megtesznek, fáradtságot és áldozatot egyaránt meghoznak, csak hogy szabaduljanak kárttevő vendégeiktől.

Az emberi társadalom kártékony férgerei; az erkölcsi életben helyet nem kereső, de féktelen vágyakozásai, határt nem ismerő zabolátlankodásai biztatására onnan kiszökő és az erkölcstelenség posványában szivesebben fürdő diszpéldányai: *Blénesi* István volt 82-es fiatal főhadnagy és társai, aki Rózsa Sándor módjára rablóbandát szervezett és a gyergyói havasokban tanyát ütve, az ezen vidéken járó főleg gazdag embereket, harcra mindig kész társaival, kirabolta. Sőt a Bukarest felől jövő gyorvonatot Szalanádon rögtönzött félrevezető vágány építésével a Marosba akarták vezetni, hogy a kolozsvári postaigazgatóságnak szállított 3 és fél millió lejt a vonat katasztrófája alatt elrabolják. S hogy e pokoli terv nem sikerült, csupán egy hajszál véletlenül mulott, amennyiben a gyorsvonat némi késése miatt, egy tehervonatot engedtek hamarabb ezen őrház felé, ahol a mozdonyvezető észrevette a fenyegető veszedelmet és megállott.

Talán az emberek százai pusztulnak el és néztek is a biztos halál elé, ha e terv sikerül, nekik azonban ez a milliókra menő kárral egyetemben, mind csak egy jól sikerült fogás lett volna, amely cselekvény bűnös és az erkölcsi posványban fetrengő életüket, anyagot vásároló eszközzel ellátta volna. Terve volt, hogy tíz millió leut összerabol és akkor Amerikába szökik. A nagy összegben összerabol és javarészben már meglevő pénzét »Newyork« jelszó alatt egy brailai bankban helyezte el; amelyet azonban *Földesi* István a banda alvezére valami uton-módon kivett és ő vitorlá-

zott el Amerikába. Ez a vezért, a volt fényes gombos főhadnagyot végleg elkésérette, s ennek következtében is jutott febr. 6-án Marosvásárhelyen Schitea detektiv kezei közé, illetve a rendőrségre, ahonnan a csikszeredai ügyészség fogházába szállították. Itt fognak itélkezni felette szörnyű rablásaiért és száz meg száz ember meggyilkolási szándékáért. Természetesen a rablóbanda többi tagjai is elveszik méltó büntetésüket, amint az igazságszolgáltatás hatalmába kerülhetnek. Eddig a betyár romantika, amely csak nagy elképzeléssel díszíthető ilyen jelzővel, reális valóságában: akasztófával büntetendő meghiibanás.

Aki apja százezer leus megbizását az utolsó bani erejéig el tudja verni és nem képes abból semmit hasznos célra fordítottan elszámolni; aki a munka megismerése és gyakorlása helyett a munkátlanság összes ördögeivel szövetkezve, embertársai százainak életét keseríti meg: mely címen számíthasson a kegyelem és irgalom legkisebb, leghalványabb sugárvetésére is. Sehogy.

De a tragédia ezen második felvonásának végén, az emberi művelődés mezején szántó-vető munkát végző; az erkölcsi élet kertjében állandóan gyomláló a reánevelést teljesítő pedagógusoknak, az elfajult ténylegességek ismeretével, diagnoszisképen a messze felkiáltó gazságok gyermekkori rugóit is kutatnunk, kelesnünk kell, hogy azok esetleges felburjánozását, mint mérgező gyomokat, már csirájukban elpusztíthassuk, a gyermekcsereg lelkivilágából kiirihassuk. Ezen számbavételnél határozott állást kell foglalnunk azon elv mellett, hogy tanítson, tanítson az iskola, de az emberi élet és értékek, a rend, a törvények megbecsülésére, megtartására, az Isten és embertársaink iránti erkölcsi tisztelet tudásra elsősorban és mindenek felett neveljen. A legfényesebb szellemi készség is csak kárttevő lehet az emberiségre, ha nem az erkölcsi életre történt nevelésen emelkedett a magasba; s a legegyszerűbb ember élete is csak kártékony féregéhez hasonló, ha az nem kapcsolatos a kis emberek morális felnevelésével.

Órtálló tényező kell legyen az iskola a gyermekcsereg erkölcsi világröndjének, minden mozzanatánál, s a legkisebb jelenség éppen úgy kell érdekelje, mint a megbontránkozató nagy kilengések, s azokat mind a maguk mértéke szerint kell elbírálni és ha kell, megtorlásban részesítse.

Szükség esetében és a legalkamasabb időben alkalmazott büntetés kétségkívül emlékezetes javító eszköz, de mert a feledés táblájára tartozik: nem mondhatjuk elsőrendű nevelő eszköznek.

Nagyobb fáradtsággal elérhető, gyümölcsözőbb nevelési hatással biztató: a jellem fejlesztése. Ennek példázatok, vagy éppen élő példák révén munkában tartása: a karakteres ember egyéniségének kifejlődését jelenti.

A jellemes ember életsorsát, bármilyen vagyontalan, szegény viszonylatban legyen is, a megbecsülés, segítség, örökös támogatás kísérik: mert az ilyen ember kötelességet, munkát és időkihasználást ismer, s jelleme

állandóan készteni, ezek teljesítésére, erejéből kitelő tökéletes végzésére; az emberiség összes magán és közjavainak megbecsülésére, tiszteletbentartására.

Egy eltévelyedett élet bűnlajstromának főbb vonásokban való megismerése, nyomatékosan késztet, hogy írjunk a jellemfejlesztés mindent átfogó jelentőségéről, az erkölcsi élet állandó műveléséről, amely kezdődik a kis gyermekkorban, folytatódik az iskolában, de ne szűnjék meg az iskola után jövő serdültebb korban és a társadalomba való belépés idején se. Az iskolának feladata, a háboru szülte erkölcsi gyászvitézek romboló példáját letompítani és ezek mellett, új generatio felnevelésével, a jövő tisztességét minden vonatkozásában az egyének ékes tulajdonává tenni.

/ Szerkesztő.

A borsó termelése.

Irta: Gáspár József.

(Folytatás).

Akármely módon végezzük a borsó vetését, utána, amikor annak lehetősége megvan, mindannyiszor hengerezünk. A hengerezésnek, minthogy magvakkal van dolgunk, az az egyedüli szerepe, hogy a magvakhoz nyomja a földet — tömíti a talajt — s ezáltal biztosabbá és gyorsabbá teszi a magvak csírába indulását. A kiszáradástól, melyet az elmélet a hengerezéshez köt, nincsen miért tartanunk, mivel a magvak azonnali csírázása annyira megduzzasztja, mintegy felemeli a talaj felszínét, hogy azon rövid idő alatt szétrombolva lesz minden hajcsövesség, mely a kiszáradásnak eszközül szolgálhatna.

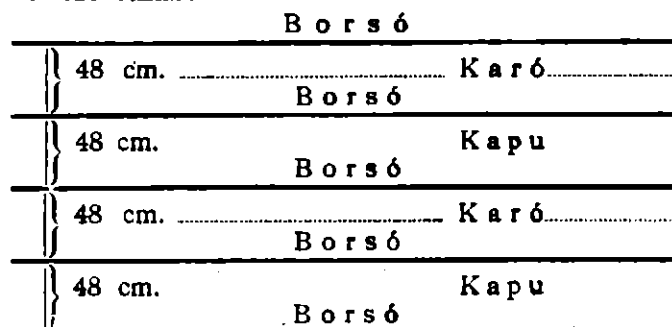
A borsó kapálását éppen úgy, amint a burgonyánál és paszulynál leirtuk és abból az okból, mihelyt a magvak kikeltek és a sorok jól felismerhetők: azonnal be kell indítani. A borsó kapálása abból az okból is kívánja a nagyobb gyorsaságot, mert a három növény között a leggyorsabban fejlődik, amellet pedig bekapcsolódik az ápolási munkálatok közé a karózás is, mely több időt és munkertöt köt le.

Az első kapálás után mindjárt hozzá kell látni a karózáshoz, mely bizony meglehetősen lassu és pepecselő munka, különösen akkor, ha kötött agyagtalajon termelünk, ahol a karókat csak úgy dughatjuk a földbe, ha előbb lyukasztóval utat csinálunk számukra.

Ha készen vagyunk az első kapálással, melyhez sort-sorra véve utókapálást alkalmazhatjuk, fogjunk azonnal a karózáshoz. Rendes már bevezetett borsótermelésnél a karók tél folyamán készitendők elő tölgy-, cser-, gyertyánfa ágakból. Az ágas karó lehet 1—1/2 m. hosszú; minél több rajta az ág, annál jobban megfelel a célnak. Ha pedig a karó készítését a karózással egyidejűleg végezzük, hogy ne kelljen nagy távolságról szállítani a frissen készített karókat, a rőzsét a föld végére hozzuk s ott készitettjük a karókat. A kész karóknak a sorokhoz szállítására négylábball ellátott saroglyákat használunk, melyek nemcsak a szállításra,

de arra is szolgálnak, hogy kéznél tartsák a karókat a sorközökben feltűzésre. Ezzel a beosztással a karók szállításával foglalkozó munkások minden rakott tertű után egy üres saroglyával térnek vissza.

Magánál a karózásnál itt is azon elv szerint járunk el, mint azt az élő növényvel adott karózásnál láttuk, tehát minden második sor közé tűzzük le a karókat olyan távolságra egymástól, hogy azok ágai összeérjenek. Tehát a karózás ennél a módjánál is minden egyes sor karó két sor növénynek szolgál támaszul s a növényeket itt is, hogy a karóhoz kapaszkodhassanak, kétoldalt jobbról és balról odahajtogatjuk. A karózás ezen módjának magyarázatául szolgáljon a következő vázlat:

Es így tovább.

A kapuk vagy járdák itt is arra szolgálnak, hogy innen a második és harmadik kapálást — de már csak kézzel — végezni lehessen, később pedig, hogy a zöld hüvelyeket leszedhessük.

A harmadik kapálásra különösen esős időjárás mellett, ritkán kerül a sor, oly gyorsan fejlődik a borsó, hogy a második kapálás után mindjárt zárlatot alkot, hogy tehát ezután ne rongáljuk kapával a növényeket, adjuk fel a harmadik kapálást, helyette egyszer gyomláljunk.

A zöld hüvelyek leszedésével azonban csak bizonyos határig mehetünk a termés fokozására, melyet az időjárás kivül nagyon befolyásol a föld termő ereje és az a mód, ahogyan a hüvelyeket leszedtük. Ez utóbira vonatkozólag meg kell jegyeznünk, ha a borsónál és paszulynál a hüvelyek leszedésével a többtermésre kívánjuk serkenteni a növényt, a hüvelyek letörésénél óvatosan járjunk el, a növények szárát és levelét ne rongáljuk, ne sértsük meg. Különösen kényes ebben a tekintetben a borsó, melynek hosszú és bütykös szára könnyen törik és ketté is szakad, ha pedig ez megtörtént, nem csak hogy nem hoz több virágot, de még a meglevők is elsatnyulnak vagy elszáradnak rajta.

A borsó aratása, cséplése teljesen azonos a paszulyéval, tehát hogy ne szaporítsuk a szót, utalunk az ott elmaradottakra. Egy kis eltérés azonban mégis van, úgy az aratás, mint a cséplésnél, melyekkel tehát mégis külön kell foglalkoznunk.

Minthogy a borsót vagy száraz ággal, vagy élő növényvel karóztuk: aratása, nyűvése amennyiben ezt megelőzőleg a karóktól kell elválasztani: csak kézzel végezhető. De mert gyökerei nem korósak, mint a paszulynál, a nyűvés maga nem okoz sok munkát és minthogy legtöbbször beszakad a gyökere, így nincs

kitéve a mag annak, hogy földdel keveredjék, tehát a termésnek földmentessé tétele nem szükséges.

A cséplésre kiváló gond fortitandó, pontosan be-tartandók tehát azok a szabályok, melyeket erre vonatkozólag a paszulynál elmondottunk, annyival is inkább, mivel a borsó sokkal könnyebben kettétörik a cséplés alkalmával, mint a paszuly. Miért is ha nem áll.módunkban a cséplőgép átalakítása — csépeljük ki a borsót kézzel.

A borsónak magtári kezelése annyiban eltér a paszulyétól, hogy a zsisziktól távoltartandó, gyakrabban kell forgatni.

A borsó magtermése: 10—20 métermázs között ingadozik. A zöld hüvelytermését a leirt hajtással kat. holdanként 50 métermázsára is fel lehet emelni. A termés nagysága egyébiránt, mint minden növénynél, úgy a borsónál is függ: az időjárástól, a talaj termő erejétől, az ápolás mértékétől és a termelőndő fajták helyes megválasztásától.

A borsónak nem éppen annyi, mint a paszulynak, de elég számos változata van, melyeket érési idejükre nézve: korai és kései; használhatóságra nézve pedig cukor, kifejtő, vagy száraz fajtákra csoportosítanak. Megkülönböztetést talál még abban is, hogy szükséges-e támaszul fejlődésük alatt karó, avagy karózás nélkül is szép termést hoznak meg. Mezőgazdasági termelésre a Stokkerai kifejtő fajták ajánlatosak. A többi, főleg a gyalogfajtáknak, csak mint kerti terményeknek van jelentőségük.

Főzhetőségre nézve a borsó a paszullyal teljesen azonos magatartással bír. A déli fekvésben termelt száraz ágakkal karózott és megfelelő ápolásban részesített borsó könnyen főzhető. Az élőnövényekkel karózott, északi fekvésben termelt, ápolásban nem részesített (nem kapált) borsó felemás, nehezen főzhető termést ad. A legnehezebben főzhető pedig az a borsó, melyet minden karózás nélkül, csak annyi gondal termeltünk, mint a takarmány búkkönyt.

Záradékkul a borsótermesztésnél azt kívánom még kiemelni, hogy ha a helyi körülmények a zöldhüvely értékesítését teszik indokolttá — a visszamaradt szár és levélben igen értékes téli takarmányt nyerünk, mely különösen a tejelő tehenek takarmányozásánál, mindjárt a baltacin és a lóhere mellé sorakoztatható. Ha a zöld hüvelyt nem tudjuk a piacon értékesíteni, a megmaradt fölösleget igen jól fel lehet használni a malacok takarmányozására, melyet a malacok a hüvellyel együtt fogyasztva, a legnagyobb haszonnal értékesítenek akkor, amikor más takarmány hiányában a tengeri pótlására szolgálnak, de sőt nem csak pótolják a tengerit, hanem annak fölébe is emelkednek azzal, hogy a csontképzésre dusabb fehérnye és cukortartalommal bírnak.

Az életből.

A „Magyar Nép” nyomán közöljük azon közmondásokat, amelyeket, mint leckéket az élet adott:

Hiába puhitod meg székedet vánkosokkal; a sora, az élet gondoskodik arról, hogy töviseken ülj.

Az ember felfelé szekerem ballag, lefelé azonban magától is gurul.

A mérges, harapós kutyának hiába dobod a jó-falatot, mert ha lenyelte azt, vakkantva mégis csak az inadba harap.

Hiába az eke, az ökör: ha jól nem fogod meg az ekeszarvát.

Az nem baj, hogy az ember szereti a pénzt; a nagy baj abban rejlik, hogy pénzvágya az embert letereli az erkölcs utjáról s miatta megtagadja az Istent.

Az én rokonom, — bárki legyen ő — aki a szenvedésben társam.

Felebarátodnak, amit az orra alá pergelsz: annak a szagát gyakran csak te érzed meg.

Még a büszke sas is le-le száll a magasból s egy-egy szénaboglya tetején heverész.

Aki kóstolásból él, az sokszor megtöri a száját s mégis éhesen marad.

Hiába rongárod meg a cselszövő hálóját, nem hozod zavarba; mint a pók, nyomban új háléhoz fog s teszi ezt addig, amíg meg nem ejt.

Ne zavard meg a méhet a maga munkájában, a maga nyugalomban, hogy sok viaszt és sok mézet gyűjthessen neked.

Ha emberrel beszélsz, vedd ki a pipádat a szádból, hogy jól megértsétek egymást.

Ha van meríteni valód, ám meríts, de a fenekét hiába ne kotord.

A borosfő rendesen bogaras is.

Legtöbb ember nem arra büszke, hogy ő az Isten képére és hasonlóságára van teremtve, hanem arra, hogy pénzeszsákon ül, ennél fogva a mások képére tetszése szerint köphetik.

Némely ember azért olyan gonosz, mert első fürdővizét kutyára öntötte a bába.

A fősvény olyan, mint a torokfájás, minden falatját sirva eszi meg.

A »szent önzés« a leghitványabb erény a világon.

Hiába dobnak első fürdővizedbe ezüstöt, ha cigánynak születted, feketének maradsz halálig.

A dologtalan ember a legdrágább kosztos, mert mind csak azt eszi, amit más keres.

Nagyon emberszereték vagyunk, igába borjut nem fogunk, de gyermeket igen.

Borosfővel sok ostobaságot követünk el és csak egy okosat, ha hazamegyünk s addig alszunk, amíg kijózanodunk.

Aki mindig mást vág, annak előbb vagy utóbb kiütik a fogát.

Ha embernek boldogulása felé szárnyakat nem adhatsz, utjába legalább hurkokat ne helyez, hogy őt céljától elűsd.

Ha boldogulni akarsz, igyekezzél legalább is egy földi szentre, avagy bálványra szert tenni, akihez naponta imádkozni járj.

A rák a legvittebb állat a világon, mert még akkor is szembe néz az ellenségével, amikor menekül.

Aki a feleségét félti, bolond; aki pedig nem félti, az meg könnyelmű. Ebben a kérdésben csak az aszszony tud eligazodni, aki a bolondot is, a könnyelműt is rászedi.

Még a bogár is meggondolkozik, ha egyszer fejével neki ment a falnak! Sok ember még akkor sem tér észre.

A pletyka aszszony addig kotyog, amíg még a záptojást is kikölti a nyelvével.

Még a kutyának is nagyobb a bátorsága, ha háta mögött érzi a gazdáját.

Akit sokat és sokan dicsérnek, annak lassanként szarvai nőnek.

Dr. Moldován Gergely.

HIREK.

As elemi iskolai új törvény. A minisztertanács február hó 13-án letárgyalta a népiskolai új törvényjavaslatot és az így általános főbb vonásaiban a nyilvánosság elé kerül. Nemsokára a kamara elé terjesztik, hogy az országgyűlés megszavazza és mielőbb törvény legyen belőle. A hivatalos forrásból származó információ azt mondja, hogy az elemi oktatás újjászervezéséről szóló javaslat a népoktatás modern követelményeit tartja szem előtt s ugyanakkor egységesíti az elemi oktatást az egész országban. Az elemi iskoláztatás hét évig fog tartani, ebből négy év esik a tulajdonképpeni elemi iskolára, három pedig kiegészítő gyakorlati oktatás lesz. Az a növendék, aki a négy évet elvégezte, beléphet a hároméves gyakorlati vagy elméleti középiskolába. Ha ezt nem teszi, köteles az elemi iskolának három felső osztályát elvégezni, mert abszolutóriumot csak hét év után kaphat. Külön elemi iskolákat szerveznek a fejletlen és az abnormalis gyermekek számára. Gondoskodik a törvény a serdültek oktatásáról is, kaszárnyákban, ipari intézetekben stb. Meghatározza a törvény a tanítótestület pragmatikáját is, a minősítés és előléptetés módjait s a tantestület továbbképzését. Az ország perifériáin a tanítók különleges előnyöket fognak élvezni. Az iskolaépületek fenntartása és építése a községek feladata lesz. A tanítóképző (școala normală) szintén hét évfolyamból fog állani. Az első három egyenlő lesz a gimnáziummal, a felső négy osztály pedig az általános műveltséghez szükséges oktatáson kívül a tanító számára szükséges gyakorlati pedagógiával fog foglalkozni s ugyanakkor speciális kurzusokat kell a tanítójelölteknek hallgatniok, hogy kereskedelmi, ipari és mezőgazdasági ismeretek tanítására is képesek legyenek.

Aranyban állapítják meg a tisztviselők fizetését. Az állami tisztviselők és tanítószemélyzet

fizetését negyven százalékkal emelik és aranyleuban fogják annak mértékét megállapítani, hogy így a tisztviselőikar megélhetési járandósága állandóan kontaktusban legyen az élet drágulásával és így ez mindig a leu különböző árfolyama szerint igazodjék. Egy részről ezen rég várt stabilizálása és felemelése a tisztviselői fizetéseknek; más oldalról a törvevett tömeges tisztviselői lakások amortizációs alapon való építése bizalommal és reményteljes várakozással töltik el a tisztviselőikart és tanítószemélyzetet. A tisztviselői fogyasztási szövetkezetek szervezése szintén felszinen levő és tanulmányozás, előkészítés alatt álló actio. Mindezen dolgokkal már foglalkozott a minisztertanács és megbízást adott a költségvetési bizottságnak, hogy *Bratianu* Vintilla pénzügyminiszter javaslata alapján dolgozza ki az összes javadalmazások új rendszerét. A bizottság *Traian Lalescu* képviselő vezetése alatt a kérdést munkálat alá vette és a *Lalescu*-görbéje mintája szerint fogja elkészíteni. Ez a görbe az egyes tisztviselői kategóriák javadalmazásait, szemléltető graficon formájában mutatja be. A költségvetési bizottság az összes kérdésekben röviden állást foglal és ezen rendkívüli fontos tisztviselői ügyekben végzendő munkálatait a pénzügyminiszter elé terjeszti. Remélhetőleg még a tavasz folyamán véghezvitelik ezen tervezet s így törvényhozási uton a tisztviselők fizetésrendezése és socialis bonificálása mielőbb valóság lesz.

Áthelyezés. A nagyszebeni tankerületi főigazgatóság *Zoltán* Ilona bibarcfalvi áll. tanítónőt *Bardocra*; *Hátszegi* Jolán brulyai áll. tanítónőt pedig *Bibarcfalvára* helyezte át.

Állandóan fogy. Az emberek erkölcsi érzéke és ennek következtében az összértéke napról-napra állandóan fogy. Mindennap újabb, művészies kitalálásai vetődnek felszínre a már százezerekben és milliókban hivalkodó lopásoknak. A brassói vasuti pénztárosnő, *Csuha* Ida félmilliónyi értékű jegyet adott ki a bukaresti utasoknak, amely sommiféle leltárba és átvételi könyvbe nem volt bevezetve s így, bár az államnyomdából kikerült hivatalos személyjegyek, de nem a hivatal adta át a pénztárosnőnek. Mi sem természetesebb, hogy így a hivatal tulajdonából átvett hivatalos jegyekből is adott el naponként pár százat, azonban jó részben a privát uton szerzett hivatalos jegyeket árusította a saját számlája javára. A nagytömegű személyjegyhez való hozzájutás után kutat a rendőrség már napok óta, de még biztos adat nincs erről. Lehet, hogy rövidesen meglesz a kutatási eredmény, lehet, hogy elhuzódik és egyelőre le is kerül napirendről. A becsületes munkában szorgoskodó emberiség csak azon ámul-bámul, hogy a lopás átkos ragálya már a nőket is kikezdette s ő róluk is már fel lehet tétélezni a sikkasztások, lopások fertőjében való fürdőzést. Igaza van az oktatásügyet vezető miniszternek, midőn nagyon siet az országot egységesen átfogó népoktatási és népnevelési törvény megalakításával, mert csak ennek nyomában és intézkedései révén megszilárduló és kiépülő népnevelés tud gátat vetni a szertelenkedéseknek és az ebből származott erkölcsi megbomlásoknak, de csak a felnőttek oktatásá

nak kiépítésével, az előjárók példaadó munkásságának bemutatásával és az összes hivatali személyzet tisztességes megélhetéséről való gondoskodással. Az éltetés- adó fizetés magas lelkiismereti munkálkodást eredményez, mely a hivatali sok személyzet redukálhatóságát is hozhatja, mindamellott az ország adminisztrálása mégis tökéletes és minden hivatali zugocskában megbízható lesz. Különösen az ország pénze, a közjövedelem nézne nagyobb biztonsággal jövője elé, mely a mai normalis viszonylataink között mindegyre és minduntalan a harcslás, elsikkasztás martalékává lesz. Kitalálták a közpénzzel házi nyereségpénz szerzésének a módját is. Egyes postakerületekben a postára feladott pénzeket némely postamesterek a leadás előtt kiadják kamatra, közpénzületet bonyolítanak le s míg az érdekelt fél megtudja pénze beérkezését, addig már a kiadott tőke visszatérül s a címzett részére kifizethető. Ezt is jobbra vidéki postamesternők végezték, amíg a szigorú vizsgálat véget nem vetett ezen a lopással határos és bizonyos részletekben azonos, bűnös malipulatioknak. Belejöttek tehát a nők is, a háború szertelenségeitől és mértéktelen költségeitől átitatott férfiak bűnös cselekvéseinek üzésébe, csupán a női rablóbanda és vezére hiányzik még s akkor aztán teljes lesz az erkölcsi élet sziklavarának, mindenek talpkövének gyors tempójú repesztése és szétrobbantásra vállalkozó energikus törekvés. Siessen a kulturminiszter zászlójával és tarsolyával; ő tehet ezen abnormalis, pusztító nekilendüléseknek legbiztosabb és leghatékonyabb megakadályozója, a minden legkisebb faluba, pusztára kihelyezett és együttesen nagy tömeget alkotó munkatársaitizezeivel, akikhez hamar lehet szegődtetni még százezerket, további munkatársakul.

Helyreigazítás. Lapunk múlt számában „Megbukott a budapesti Tanítók Bankja“ c. alatt közölt hírlünkre a Magyarországi Tanítók Országos Szövetségének Elnökségétől az alábbi helyreigazító sorokat vettük: »Kedves Barátom! Lapodnak f. évi febr. 7-én megjelent számában »Megbukott a budapesti Tanítók Bankja« címmel téves hírt közöltél. Kérlek, engedj tért arra, hogy helyreigazítsam. Az a »Tanítók Bankja«, amely megbukott, az Országos Szövetséggel s az arra illetékes tanítósággal semmiféle összefüggésben nem volt és sincsen. A tanítói címet s egyes tanítóknak naiv hiszékenységet felhasználták némely, a tanítóság körén kívül álló emberek. A tanultság ebből az, hogy a tanítóság csak olyan tanítói címet viselő alakulatba menjen belé mindenütt s csak olyant támogasson, amelyben a legértékesebb, komoly, megbízható, kipróbált vezető tanítói emberek benne vannak. Mert a tanítóságnak őszinte és becsületes tanítói vezetésre van szüksége. A Szövetség vezetőségének ez a felfogása és ezt jövőben a lehetőség szerint érvényesíteni is óhajtja azért, hogy avatatlan egyének a tanítói névnek ilyen-szerű rontásával ne árthassanak. Fogadd köszönetünket e kiigazításnak közléseért.« Az »Országos Szövetség« elnökségének nevében és megbízásából: Bpest, 1924 febr. 15. *Szekely Árpád*, alelnök. Az Országos Szövetségnek ezen helyreigazító soraiért feltétlenül kö-

szönettel tartozunk, mely annyiban megnyugtat, hogyha bár a hírből levő bukott bank is Tanítók Bankja, de legalább nem az Országos Szövetség támogatása és szervező elhatározása következtében létrejött és rosszul vezetett tanítói bank, mely ez esetben szélesebb körű tanítói érdekeltséget vont volna maga után. Szíves üdvözetünket küldjük a kultúra mezején fáradhatatlan tevékenységgel dolgozó régi társainknak.

A közigazgatási tisztviselők vizsgája. A belügyminiszterium elrendelte, hogy a királyság területén működő összes közigazgatási tisztviselőket és a belügyminiszterium hatásköre alá tartozó rendőrtisztviselőket, még pedig a férfiakat és nőket egyaránt le kell vizsgáztatni, úgy írásbeli, mint szóbeli vizsga tartásával: a román történelem, Románia földrajza általános és közigazgatási szempontból; továbbá az egyszerű könyvvitel és számtan alapfogalmaiból. A vizsgálatot minden vármegye részére Bukurestből delegálják és márc. 15-én kezdi meg működését. Elemi iskolai előképzettséggel is jelentkezhetnek ezen vizsgákra; s csak, akik e vizsgát sikerrel letették, juthatnak be első osztályu tisztviselői rangba és fizetésbe.

Százmillió gazdasági ólra. A kormány százmillió leus hitelről szóló törvényjavaslatot terjesztett a parlament elé. E hatalmas összeggel főleg az állattenyésztést akarja a földművelésügyi miniszter elősegíteni és fellendíteni. Valóban szükséges is állatnemesítéssel a lehanyaglott és olcsonevéshedett állatállományon segíteni.

Marosvásárhelyi tanítóképző. A közoktatásiügyi kormányzat Marosvásárhelyen állami tanítóképzőt létesített, melyet a napokban avattak fel és adták át a közhasználatnak. A szép kulturpalotában tartott felavató ünnepély a románok és magyarok együttes kulturünnpélye volt, mely teljes összhangos változattal folyt mindaddig, amíg egy diákgyerek költemény-azavolatában ezen kitétel: „*afare unguri*“ nem zavarja meg a nyugodt lelkeket. „*Ki a magyarokkal Erdélyből*“ fogalmazást jól tudta a diák tanára s ha előrelátó figyelmessége van, azt is gondolhatta volna, hogy ez nem kellemes az együttélő magyarokra. Elmentek már a magyarok közül, akik akartak, vagy kényszerítve voltak Erdélyből, a többiek ezután csak a Kárpátok keleti és déli lejtőire, Moldovába, Munteniába és Olteniába mennek, hogy mielőbb, a maga egészében megtanulhassák a román nyelvet, hogy amiképen a magyarul tökéletesen tudó románok hasznos tényezői voltak az előbbi időkben a magyar államnak: ép úgy és olyan hasznos egyéniségei legyenek az itt örökébe lépett román államnak, a románul tökéletesen megtanuló magyarok is. S így nemcsak megélhetést biztosító jövedelemszerzés címén, hanem, mert itt születünk, idáig itt éltünk, tehát szülőföldünk is Erdély: feltétlenül maradunk, ha a vásárhelyi diák és tanára kiszavaltat is bennünket innen.

Köztisztviselők fogyasztási szövetkezete. A pénzügyminiszter a minisztertanács felhatalmazása alapján elhatározta, hogy a köztisztviselők szükségleti cikkeinek olcsóbb és előnyösebb beszerezhetőse végett:

fogyasztási szövetkezetet létesít. E célból egy bizottságot küldött ki a szükséges előtanulmányok és szervezési munkálatok megejtése végett. Ezen tervezés igen nagy horderejű a kis tisztviselők mai életrészei helyzetében, csak szerencsés és jó megoldást nyerhessen a megvalósítása.

Egy leu értéke 650 magyar korona is volt. Az osztrák koronánál olcsóbb lett a magyar korona. Oka ennek... ki tudná a sok közül biztosra kihámozni; egyet azonban mindenki tud: a lezajlott világháború, mert a béke utolsó éveiben egy leu volt 90—95 fillér, tehát nem is egy egész korona. A száz és százféle speculatio kétségtelenül mind a korona értékének rontását idézték elő, amelyet a politika nem tud eléggé fékentartani, vagy talán éppen a politika az oka. Az is lehet. Történt még ehhez hasonló, mikor a ma meglevő pénz veszét és végét érezte a börze.

Kosárfonó hántott fűz vesszőt keres megvételre Huber Viktor áll. tanító Telin, p. u. Prešmer, Jud. Trei-Scaune. A háború előtt keresztyári kollegánk nagy sikerrel dolgozott e téren s most, egyelőre saját költségén, újból beállítani akarná ezen kosárfonó tanfolyamot, mely messzibb vidékekre is kiterjesztené jótékony hatását. Kéri kartársainkat, hogy akik ilyen fűz vesszőt tudnának eladni, esetleg eladásra szerezni, lépjenek érintkezésbe vele. A közvetítőket is szívesen honorálná. Amennyiben ilyen vesszőt találna, úgy a tanfolyam kérdéséről is eshetnék kérdés és válaszadás.

A görög kormány detronizáló terve. Görögország királyi családjának örökös száműzése végett, a görög kormány a nemzetgyűlés elé törvényjavaslatot terjesztett, amelynek elfogadása után, népszavazással mondják ki a görög király trónfosztását. Az új kormány a forradalmárok eszköze úgy, hogy a dinastia helyzete menthetetlennek látszik. A népszavazás márc. 15 én kezdődik és három napig fog tartani.

Csodatehetség. Dr. Bródy Miklósnak, a kolozsvári magyar színház kiváló karnagyának fia: Tamás gyerekek még csak I-ső gymnasiumba jár s a zenei téren csodálatos finom hallásával és zenei tehetségével már is bámulatba ejtő eredményeket ért el; úgy hogy művész-mester édesapját is nem egy téren már felülmulat. Híre az osztrák főváros zenei és zongora művészei körében is általános érdeklődést keltett; akik a hazai zeneművészekkel egyetemben, igen nagy jövőt és elsőrendű sikereket fűznek a kis Bródy Tamás talentumához, csodatehetségéhez.

Akusztikon. Ez a neve annak az értékes találmánynak, amellyel Répay Andor a kolozsvári Magyar Színház zenekarának csellóművésze és dalköltő a zenevilágot meglepte. A találmány lényege abban áll, hogy akármelyik vonóhangszerbe helyezik, annak az illető hangszernek nemes hangot, szebb, finomabb hangot ad. Feltaláló mintegy 12 évi kísérletezés után jutott el találmányáig, amely Románia területén már szabadalmazva van. A találmányról hivatalos és hozzáértő emberek is a legteljesebb elismeréssel szólnak.

Szerkesztői üzenetek.

Román helyesírás iránt érdeklődő. Mint minden más nemzet helyesírásának elsajátításához, éppen ugyanúgy a román helyesírás tudásához is első alapkövet: a román nyelvtan töviről-hegyire való ismerete; ez alapon az írásnak, helyesen írt könyvekből figyelmes másolással leendő gyakorlása; folytatólag a kimondás (diktálás) utáni írás; később önálló fogalmazás leírása. Minden esetre irányt szab a helyesírás mezején a Román Akadémia 1904 évben kiadott helyesírási rendszere. Ezen kiadványt bármelyik bukaresti könyvkereskedő útján beszerezheti.

K. A. Gh. Az eltévedt lapszámot pótlólag ismét elküldöttük; „Román Vizsgák Könyvé”-re szóló megrendelését köszönettel előjegyeztük. A múlt őszi tartott román vizsgákon bizony a székelyföldi kollegáknak is 80%-a elbukott, csakugy, mint a többi vármegye nagy tanítóinál történt. Hogy a jövő őszi milyen lesz a vizsgázás eredménye, ma még sejtetni sem lehet. Egy körülmény azonban a többi eredmény megnyerésére enged jóslatát, t. i. ez évben nemcsak tanulni, de tanítani is kell románul s így az állandó gyakorlás mégis csak lassanként emeli a tudásbeli készséget. Kivonatolva ismeretek gyűjteményét a fenti cím alatt magunk is azért sietünk összeállítani, hogy a vizsgázás tananyagát rövid foglalásban, román-magyar szövegezéssel mentől előbb kartársaink kezébe juttatva, ezáltal a vizsgákra való előkészülésben segítségükre lehessünk. Szívélyes üdvözet.

R. S. S.-M. A román vizsgák sikertelensége miatt állásaikból elbocsátott tanítókat a miniszter rendelkezéssel visszahelyezte szolgálataikba és fizetéseiket a letiltás idejére visszamenőleg kiutalni rendelte. Csodálatos dolog, hogy egyik-másik tankerületben az így fizetés nélkül maradt tanítók az elmaradt összes járandóságukat kézhezvették, sőt azóta már el is költették, a más tankerületekben a főigazgatók még most is nehézségeket emelnek, az úgy jó elintézését akadályokkal bonyolítják. A miniszternek olyan intézkedése, hogy itthon csak a 20 éven felüli szolgálattal bírók helyezhetők vissza állásaikba, a 20 éven aluli szolgálattal bírók pedig csak a Regátban foglalhatnak ismét állást és fizetéseiket csak az itteni szolgálataik megkezdése napjától utalják ki: tudunkkal még nem jelent meg s ez lehetetlen intézkedés is lenne, hogy valakit akarata ellenére helyezzenek be most, mikor a Regátba kérelmezők nagy számát sem tudják állásokba elhelyezni. Véleményünk szerint az a teendőjük: együttesen, de külön-külön kérelemben — ki-ki viszonyaitait feltüntetve — kérelmezzék az állásaikba való visszahelyezésüket. Ha a főigazgatóságnál nem érnek célt: egy újabb kérelemben járuljanak a miniszter urhoz, melyet szintén egy deputatio vigyen be. Ezen ügyet nem kell egy percig sem a maga mentére hagyni, mert, ha a főigazgatósági tankerületek legnagyobb részében ez a súlyos ügy a miniszter jóakaratu rendelkezése folytán a sértettek teljes megalégedésére nyert elintézés: semmi értelme nincsen, hogy egy-két tankerületben a vezetők papákkal legyenek a papánál és a kisebbségi magyar nyelvű állami tanítókat, a miniszter egyenes rendelkezése dacára is, a halál ponton tartásuk s különböző helyi felfogásokkal lehetetlenítsék. Ez a tanítóikar ugyanis megértette, hogy neki a jövő őszi román nyelvű vizsgákra a legnagyobb szor-

galommal és odaadással kell tanuljon, hogy nem csak a minimális elegendő vizsgai eredményt, de annál jóval többet elérhessen. S a végett nem fogja elmulasztani, hogy itteni el. iskolai vizsgái után egy-két hónapot a Regat valamelyik nagyobb helységében, oktató vezetése alatt, elköltödjön. Meleg üdvözlötünket küldjük mindnyájuknak.

Könyvnyomda R. t. Odorheiu.

Munkálat alatt áll

a tanítók, tanítónők román nyelvű
vizsgáinak kiegészítő vezérfonala: a

Román Vizsgák Könyve,

mely kivonatos ismereteket ad a
román nyelv, irodalomtörténet,
földrajz, történelem és alkoi-
mánytan tananyagából.

Kérdések és feleletek alakjában feldolgozták:

Gyerkos Mihály

Buna Anna

áll. lg.-tanító,

ref. tanítónő.

Megrendelésre előjegyzés tehető:

„Administrația Tanítók Lapja Odorheiu” címen.

Ruhaneműt ^{leg-olcsóbban} **Hirsch Rudolf**
divatüzletében vásárolhat, Odorheiu.

Gallért mos, fényez

SCHMITZ

kelmefestő és vegyi tisztító Odorheiu.

Tanítók és Tanítónők!

Ha

Eternit-pala =

= és **Varrógép**

eladásával ohajlanak — megfelelő jutalek
biztosításával — foglalkozni, címeiket
küldjék be az alábbi céghez:

Engel Jeremiás

Gi'orgheni — (Gyergyószentmiklós).

Nagy csalódás érte azokat,

akik a román gyermeknek írt *Abc.-i* vezették be a magyar elemi iskola III. és IV. osztályába, mert a román irodalom legegyszerűbb szövegű könyve a

Dr. Cherestesiu—Dóri—Tistu-féle nyelvkönyvek I. rész.

I. rész, amely tudatosan került a be-nyolultabb szerkezeteket és amelynek szókincse a Dr. Cherestesiu—Dóri-féle Vezérkönyv a román nyelv tanításához c. munka szóanyagával azonos. E tankönyv *Lepage* cluj-i könyvkereskedőnél rendelhető meg.

Ára 18 Lei. Iskoláknak 10%-os engedmény.

A Vezérkönyv ára: 100 Leu, engedmény nélkül és kapható:

Tip. Corvin Cluj, Strada N. Yorga 17. sz.

SOHA ALADÁR

könyv-, papír-, író- és rajzszerkeszkedése,
nyomtatványraktára és könyvkötészete
ODORHEIU — SZÉKELYUDVARHELY.

Ajánl e szakmába vágó mindenféle tankönyveket, iskolai füzeteket, író- és rajzszközöket, iskolai nyomtatványokat, stb. stb. szolid és pontos kiszolgálás mellett.

Gyerkos Mihály és Szabó János által szerkesztet

Tananyagbeosztási nyomtatványok az új tanterv és utaltások kívánalmai szerint, román nyelvű fejcímekkel ellátva, most jelentek meg és kaphatók, egy külv 2 Lei, egy belv (két tantárgy beírására) szintén 2 Lei előleges beküldése mellett: a *Tanítók Lapja* kiadóhivatalában és Z. Székely János könyvkereskedésében Odorheiu.

Elemi iskolai tankönyvek, iskolai
: tórképek és nyomtatványok :
kaphatók a

Minerva R.-T.-nál
Cluj-Kolozsvár, Str. Reg. Maria 1.